

Dospívající a mladí dospělí skauti a skautky – zpráva z kvalitativního šetření 2024

Výslednou zprávu sestavili: Anastasia Čepelová - Žabka, Martin Philipp - Eddie, Filip Hlavinka - Mukoki, Klára Smejkal - Rajče

Na realizaci šetření se podíleli: Dominika Hübnerová - Skippy, Martin Kolovský - Marťan, Radek Procyk - Maverick

Výkonná rada vzala zprávu na vědomí na svém jednání 15. ledna 2025.

Junák - český skaut, z.s. 2025.

Tato zpráva shrnuje zjištění kvalitativního šetření provedeného s účastníky akce OBROK 2024. Cílem šetření bylo zjistit, jak se účastníci staví k možnosti stát se vedoucími skautských oddílů a jak se dívají na skautské vzdělávání.

Šetření bylo provedeno formou ohniskových skupin (focus group), ve kterých probíhala řízená diskuse se záznamem. Získaná data byla zpracována kvalitativní analýzou.

[Kontext výzkumného šetření](#)

[Metodologie výzkumného šetření](#)

[Etika výzkumu](#)

[Charakteristika respondentů](#)

[Shrnutí zjištění](#)

[Vybrané otázky – detail](#)

[Přehled kódů z analýzy](#)

Kontext výzkumného šetření

V posledních letech provádíme datové analýzy toho, jak jsou naplněné skautské vzdělávací kvalifikační kurzy, a zjišťujeme, kolik zájemců se na ně z kapacitních důvodů nedostane.

Máme k dispozici také projekci možného vývoje počtu dospívajících a mladých dospělých členů Junáka - českého skauta. To jsou typicky ti, kdo vstupují do vzdělávacích kurzů jako účastníci. Současně je to skupina, ze které se v budoucnu pravděpodobně mohou stát vedoucí oddílů. Je zřejmé, že počet dospívajících a mladých dospělých už nějakou dobu roste, ale také by mohl růst dál. Netvrdíme, že se takový scénář jistě naplní, ale vnímáme ho jako potenciál v členské základně. Odkaz na relevantní analýzu je [zde](#).

Zajímá nás, jak se tato cílová skupina staví ke skautingu zejména s ohledem na ochotu přebírat odpovědnost a podílet se na vedení oddílu a také procházet skautským vzděláváním. Zajímá nás za jakých okolností budou ochotni a schopni jednak procházet skautským vzděláváním, jednak spolupracovat na nejrůznějších projektech, včetně vedení oddílů.

V termínu 29. 5. – 2. 6. 2024 proběhla akce OBROK 2024, velké setkání pro cca 1700 účastníků ve věku cca 15 – 24 let, rovery a rangers. Toho jsme využili a během této akce provedli kvalitativní výzkumné šetření.

Limitem výzkumného šetření je jistě skutečnost, že účastníky akce OBROK 2024 nelze považovat za reprezentativní zastoupení relevantní věkové skupiny v členské základně Junáka - českého skauta. Lze předpokládat, že akce se zúčastnili spíše aktivnější členové a členky. Vzhledem k tomu, že výzkumné šetření má kvalitativní charakter, jeho výsledky nelze zobecňovat na celou věkovou skupinu. Výsledky ukazují to, jaké názory a postoje se v dané věkové skupině vyskytují. Nelze však odvodit rozložení ve skupině, ani nelze tvrdit, že jiné názory a postoje se nevyskytují. V tomto kontextu považujeme účastníky akce za relevantní respondenty provedeného šetření.

Metodologie výzkumného šetření

Šetření bylo směřováno následujícími výzkumnými otázkami

- Jaký význam přikládají skautingu ve vlastním životě?
- Kolik času dávají skautingu?
- Chtějí být v budoucnu ve vedení oddílu? Za jakých předpokladů?
- Jak se dívají na možnost spolupráce ve smyslu rozdělení odpovědnosti za vedení oddílu?
- Kolik času jsou ochotni tomu dát?
- Jak přemýšlí o skautském vzdělávání? Plánují získávat kvalifikace? Proč? Jakou cestou by to pro ně bylo nejlepší a proč?
- Ideální formát kurzu? Samostudium a jeho formy?
- Jaký význam přikládají skautskému vzdělávání? Vidí ho jako ne/uzitečné?
- Je roverský program a seberozvoj nějak konkurenční vůči spoluvedení oddílu?

Šetření bylo provedeno formou ohniskových skupin (focus group). Skupiny byly sestavené jako různorodé podle předem stanovených kritérií (věk, gender, univerzitní/neuniverzitní místo působení, člen - nebo i ve vedení oddílu).

Respondenty do skupin jsme oslovili ještě před setkáním telefonicky s vysvětlením, jak bude výzkum probíhat. Následně jsme respondentům poslali ještě připomínající e-mail.

Celkem jsme realizovali 8 skupin. Dohromady se zapojilo 54 respondentů. Naším záměrem bylo mít v každé skupině (nejvýše) 8 respondentů. Ve třech skupinách skutečně bylo 8 respondentů. Ve pěti skupinách se dostavilo respondentů jen 6.

Ve skupinách probíhala řízená diskuse se záznamem. U každé skupiny byli nejméně dva výzkumníci. (U prvních dvou skupin bylo více výzkumníků kvůli sjednocení zkušenosti řízení skupiny.) Jeden výzkumník řídil diskusi, druhý pořizoval zápis, případně doplňoval

prvního výzkumníka. Diskuse probíhala podle předem připraveného dotazovacího schématu. (S předstihem před samotným šetřením proběhlo pilotní testování dotazovacího schématu se třemi respondenty.) Kromě zápisu byly z diskusí pořizovány také zvukové nahrávky. Každá skupina diskutovala cca 80 minut.

Zápisy z jednotlivých skupin byly následně analyzovány jednak tematickou analýzou (po oblastech zájmu), jednak otevřeným kódováním.

Etika výzkumu

Účast v šetření byla dobrovolná.

Na začátku skupiny vždy zaznělo, nejen čím se bude výzkum zabývat, ale i to, že z diskuse bude pořizen zápis a zvukový záznam, i to, že výsledky budou publikovány po anonymizaci dat.

Charakteristika respondentů

Charakteristiky respondentů uvádíme v následujících tabulkách. Každá tabulka zachycuje složení jedné z osmi skupin. Vedle genderu, velikosti sídla, věkového intervalu uvádí také aktivní zapojení v podobě nějaké funkce u oddílu (ne nutně formální funkce) a dále absolvenci skautských kurzů - toto byla kritéria, která pomáhala zajistit rozmanitost pohledů ve skupinách.

Pro každou skupinu bylo předdomluveno 8 respondentů. Pokud je jich v některé skupině uvedeno méně než 8, znamená to, že se na skupinu nedostavili všichni předem oslovení.

Výběr respondentů proběhl formou náhodného stratifikovaného výběru se záměrem naplnit stanovená kritéria pro složení skupin a zachování nahodilosti.

Skupina 1							
muži	4	kraj. město	3	15 - 17	2	fce ano	5
ženy	4	město	3	18 - 20	4	fce ne	3
		vesnice	2	21 - 24	2	kurz ano	3
					g	kurz ne	5

Skupina 2							
muži	4	kraj. město	2	15 - 17	2	fce ano	5
ženy	2	město	3	18 - 20	3	fce ne	1
		vesnice	1	21 - 24	1	kurz ano	4
						kurz ne	2

Skupina 3							
muži	4	kraj. město	3	15 - 17	3	fce ano	5

Shrnutí zjištění

Celkem bylo realizováno 8 fokusních skupin + 1 pilotní před samotným šetřením. Na Focus group dorazilo celkem 54 účastníků.

- Napříč jednotlivými středisky se liší to, **jak je vnímána úloha rovera/ranger v rámci jednotky**. Roveři jsou bráni jako samostatná výchovná kategorie, vykonávají zároveň funkci rádce*kyňe, nebo se jedná o prakticky synonymum pro mladého vedoucího (se statusem rovera se automaticky stává vedoucím).
- Skauting roveři a rangers vnímají jako **důležitou součást jejich života**. Silnou motivací (často uváděnou) pro zapojení ve vedení je **navracení toho, co jim samotným skauting přinesl**.
- Být součástí vedení je **vnímáno jako něco, co se stane automaticky**. Jen v minimech případů smýšlejí o setrvání v organizaci jinak, než že se vedoucím stanou.
- Pokud mluví o sobě jako o vedoucích, znamená to, že se podílí na vedení oddílu, ale spíše ne jako hlavní vedoucí. **K funkci hlavního vedoucího vnímají silné bariéry** v podobě strachu ze zodpovědnosti a časové zátěže.
- **Velmi nízká obecná informovanost o tom, co znamená být hlavním vedoucím, ale i o kurzech**. Bez přímé zkušenosti s kurzem si těžko představují jak kurzy vypadají, nebo jaká je náplň. Nevědí, kde získat o kurzech informace.
- Kurzy jsou hodnoceny jako **obecně přínosné**. Zároveň jsou ale vnímány hodně abstraktně. Největší očekávání od nich směřuje k získání **dobré praxe a sdílení zkušeností**.
- Důležité je **načasování, kdy na kurz daný účastník jede**. Ve správný čas (na začátku role ve vedení) má široce vnímanou přidanou hodnotu a důležitost. Hodnota kurzu “klesá” s tím, jak dlouho je rover vedoucím, nicméně primárně pro něj samotného.
- Roveři a rangers se cítí přetížení, na hranici svých kapacit.

Pokud o sobě respondenti mluví jako o vedoucích, často to znamená, že mají nějaký podíl na vedení v oddíle, ale nejsou v oficiálních funkcích. Několik respondentů bylo přímo hlavním vedoucím oddílu, ale to byla spíše výjimka.

Vybrané otázky – detail

Jakou roli hraje skauting ve tvém životě?

Skauting je vnímán jako **důležitá část života**. RR považují skauting za důležitou součást svého života, důležitou jak ve významu, tak v časové dotaci, kterou skautingu dávají. Nejčastěji zmiňují **důležitost vazeb, které díky skautingu získali**, ať už přátelské vazby s kamarády, nebo pocit druhé rodiny a komunity. Vnímají ale i **význam seberozvoje**, který jim byl skautingem umožněn, díky skautingu jsou těmi, kým jsou dnes. Seberozvoj navíc mnohým z nich skauting poskytuje i nadále.

Je roverský program a seberozvoj nějak konkurenční vůči spoluvedení oddílu?

Část nedokáže rozlišit na RR orientovaný program, protože **žádný nikdy nezažili**. Samy o sobě ale roverské aktivity nejdou ve většině případů proti vedení. Vedení oddílu je vnímané jako "fixní" balíček povinností, dovedou odhadnout, kolik to zabírá času (včetně nerovnoměrnosti jeho rozložení). Častěji je vedení příliš vytěžuje na to, aby hledali nějaký dodatečný skautský program, nicméně **za seberozvoj považují i vedení samotné**.

Chtějí být v budoucnu ve vedení oddílu? Za jakých předpokladů?

Nejčastěji už ve vedení jsou – v menších střediscích to ani nijak jinak nejde. Rozdílné jsou ambice, jen **málo z nich má zájem o to být vůdce/vůdkyně oddílu (myšleno hlavní vedoucí)**, nejčastěji by rádi pokračovali v tom co dělají teď. V rámci organizace nevidí moc do budoucnosti, jen na (intuitivně) další příčku. V některých střediscích je mladý vedoucí explicitně dedikovaný družině, k takovým mají silný vztah.

Mezi důvody, které považují za bariéry k vedení se často objevuje **strach z velké odpovědnosti, nedostatek času, strach z neznámého, podcenění se** (sami svého vedoucího vnímají jako výjimečného), **nedůvěra, že na to má**. Někteří nemají motivaci pro roli hlavního vedoucího - **jejich potřeby (např. vrátit něco skautingu) dostatečně naplňuje role, ve které se na vedení jen podílí**.

Spolupráce s někým? Rozdělení odpovědnosti?

Mladší vedoucí se **necítí tolik ambiciózní**, stát se vůdcem oddílu není pro všechny ani lákavé i proto, že nemají vždy představu, co takový vůdce dělá. Často nemají zaběhlý velký tým. Princip rozdělení odpovědnosti a decentralizace úkolů se zdá obecně lákavý.

Zajímavé je, že prakticky vůbec se spontánně **nemluví o funkci zástupce vůdce oddílu**.

Starší vedoucí – aktivně fungující jsou **občas zmiňováni negativně**, buď v tom smyslu, že drží oddíl a nechtějí ho ani předat, ani v rámci něj přesouvat více pravomocí na mladší, kteří se díky tomu cítí jako **neplnohodnotní členové vedení**. Někdy jsou ale také bráni jako zdroj zkušeností a opory.

Předání oddílu někdy proběhne dokonce formou "odevzdání klíčů a deklarace odchodu", tzn. bez podpory předchozího vedení. **Často zmiňují, že vedení oddílu na člověka zbyde, že oddíl vede ten, na koho to zbylo**.

Kolik času jsou ochotni tomu dát?

V součtu mimo extrém (na obě strany) jsou to **vyšší jednotky hodin týdně**. Častěji panuje spokojenost (zvláště když je skauting jedinou náplní). Ti, kteří vyjádřili nespokojenost, uvedli, že účast na vedení je příliš vytěžující, hlavně kvůli obavě, **že nebudou stíhat**. Obecně ale panuje přesvědčení, že **jsou na svých limitech jak ochoty, tak vůle**. Jako potenciální konkurenti časovému výdeji jsou **sporty a vzdělání**, spíše než jiné koníčky a kroužky.

Jak přemýšlí o skautském vzdělávání? Plánují získávat kvalifikace? Proč? Jaký význam přikládají skautskému vzdělávání? Vidí ho jako ne/užitečné?

Skautské vzdělávání je respondenty **vnímáno převážně kladně**. Z většiny mají pocit, že se na kurzu něco zajímavého naučí, a že díky kurzům získají nové přátele i motivaci k vedení.

Nutnost jet na kurz není zmiňována jako překážka pro vedení oddílu (tzn. že při rozhodování o zapojení do vedení jim nevádí jet na kurz). To je dáno i tím, že v mnoha případech začínají působit ve vedení oddíl ještě před 15 rokem, tedy na kurz jet ještě ani nemohou.

Někteří uvádějí, že se na kurz nejezdí proto, aby člověk po kurzu nedostal formální funkci v oddílu (tj. aby se to na něj nemohlo pak "napsat").

Mnozí ale neopomenou připomenout, že kurz není zárukou dobrého vedoucího, velkou roli hraje jak osobnost vedoucího, tak předchozí zkušenosti. **Předchozí zkušenosti navíc mohou být překážkou pro to, aby byl kurz pro účastníka užitečný**. Skauti, kteří na kurz jeli už se zkušeností s vedením, měli pocit, že jim kurz nepřinesl nic nového. Z kurzu bývali často zklamaní a vnímali ho i jako ztrátu času. **Projevuje se tak důležitost toho, jet na kurz včas, ještě než se začnu pozici, na kterou se připravuji, věnovat**. Proto je ale potřeba, aby o kurzech byla ve hnutí dostatečná informovanost, což nyní ne u všech je, nebo to tak alespoň nevnímají. **Někteří zmiňují, že o kurzech ví jen sporadicky od ostatních vedoucích, sami ani neví, že si je mohou vyhledat a kde. Křížovatka se nezdá jako touto věkovou skupinou intuitivně využívaný kanál**.

Jaké jsou nyní ve vzdělávání bariéry?

Nejčastěji zmiňovanými bariérami jsou **kapacita kurzů, nedostatečná informovanost o kurzech, délka kurzů a peníze**. Kurzy jsou pro mnohé stále nedostupné z hlediska volných míst, někteří zmiňovali, že například v oblasti Plzně pro ně bylo těžké najít vhodný kurz. **Pro některé jsou kurzy nedostupné, protože o nich neví, ve středisku se informace nedostatečně předávají a když už ano, tak třeba ví jen o pár dobrých kurzech a když se nedostanou na ty, tak se přestanou snažit. Problémem bývá i časová dotace, některým nevyhovuje délka kurzu, nebo čas začátku kurzů (např. páteční přesun z práce na kurz). Někteří zmiňují i cenu, která může být v případě absence příspěvku od střediska bariérou**.

Ideální formát kurzu? Samostudium a jeho formy? Kolik času jsou ochotni tomu dát?

Postoje i potřeby od kurzů byly u respondentů různorodé. **Preference se hodně liší z hlediska délky kurzu, obsahu i náročnosti**. Největší neshoda je na čekatelkách, které část hodnotí jako zbytečné a část naopak jako velmi důležité. Velká rozmanitost potřeb jednotlivců indikuje obecnou potřebu velké různorodosti v nabídce kurzů (v počtu víkendů, rozprostření víkendů v celém roce, intenzitě učení, množství probírané látky, metody učení...) a nástroje pro to, jak se v té široké nabídce zorientovat. Zároveň je stále velké očekávání v tom, co by kurz obecně přinést měl. I když nedokážou formulovat přesně co, považují je za důležité a např. zkracování na minimum není ceněno, protože věří že dobrý kurz může přinést vysokou hodnotu vedoucímu.

Přehled kódů z analýzy

V rámci analýzy byly zápisy ze skupin podrobeny kvalitativnímu kódování. To znamená, že relevantním významovým sdělením byly přiřazeny shrnující kódy. 52 takto získaných kódů bylo roztríděno do 5 tematických kategorií.

Pro zájemce o podrobnější vhlad do analýzy níže odkazujeme na přehledovou tabulku, která zahrnuje nejen kategorizované kódy, ale ke každému kódu dále uvádí citace převzaté ze zápisů z ohniskových skupin.

V tabulce najdete následující kategorie:

- Motivace k vedení oddílu
- Bariéry k vedení oddílu
- Motivace ke kurzům
- Bariéry ke kurzu
- Názory na nápady ke změnám ve vzdělávání

[Výzkum na OBROKu 2024 - kvalitativní kódování - přehledová tabulka](#)